

· ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1981

BRNO 1983

še zhruba 80 x 80 m. Na dně objektu č. 10 ležela lidská kostra v neobvyklé poloze na břiše a s nohama silně skrčenýma pod tělem. Mrtvý byl nepochybně svázn "do kozelce" a potom uložen do sídlištní jámy. Mezi další zajímavosti patří nález dvou psích lebek ve výklenku objektu č. 17. Lebky ležely těsně u sebe a vedle nich byl nalezen malý hrnek s páskovým uchem. Půdorysy obydlí se nepodařilo objevit, ačkoliv na volné ploše mezi jámami se zachytilo několik kúlových jamek. Výplň objektu č. 31 obsahovala neobvykle velké množství mazanice, která tvořila jakousi "kru" o průměru 100-120 cm. Na většině kusů mazanice jsou otisky kúlů a prutů a druhá strana je vyhlazena. Pod touto vrstvou byl zásyp sypký a popelovitý. Není vyloučeno, že by mohlo jít o zbytek destrukce sídelního objektu, jehož část se zřítla do sousední jámy.

V další části naleziště bylo objeveno sídliště z období věteřovského typu. Rozkládalo se na mnohem větší ploše než únětická osada a na rozdíl od únětických byly věteřovské objekty rozmístěny poměrně daleko od sebe. Ve spodní, t.j. západní části plochy byly jámy většinou silně narušeny skrývkou ornice. Několik objektů se nacházelo i nad únětickým pohřebištěm. V zásypu jámy č. 2 byla uložena v anatomickém uspořádání kostra ovce nebo kozy. Nejdůležitější objev z Velkých Pavlovic přinesl výzkum objektu č. 6. Na dně téměř 3 m hluboké jámy spočívalo v různých polohách osm lidských koster. Pět koster bylo soustředěno v jihozápadní části dna, dvě ležely těsně vedle sebe v nevelké vzdálenosti od první skupiny a osmá kostra, u níž se našly pozůstatky menšího zvířete, samostatně při jihovýchodním okraji. Jáma obsahovala pouze malé množství nevýrazného střepevého materiálu a zvířecích kostí, jen u nohou kostry č. 1 byl poškozený soudkovitý hrnek. Tento "hromadný hrob" dvou dospělých jedinců a šesti dětí různého věku představuje největší soubor antropologických nálezů z věteřovského období. Lidské kosti pocházejí rovněž z objektu č. 49, kde byla při dně nalezena část lebky. Pozoruhodná byla bohatá jáma č. 47, hluboká více než 2 m a s průměrem 380 cm u dna. V jejím zásypu se našlo velké množství keramiky a zvířecích kostí, avšak největší pozornost si zaslouhuje bohatá kolekce kostěných nástrojů, kterých byly téměř tři desítky.

Laboratorní zpracování materiálu není ještě dokončeno a nelze tedy podrobněji referovat o náplni objektů. Již v této fázi zpracování výzkumu lze však konstatovat, že význam záchranného výzkumu ve Velkých Pavlovicích spočívá jednak v možnosti srovnání nálezů z únětického pohřebiště a ze současného sídliště a jednak ve významu a interpretaci nálezu věteřovského "hromadného hrobu".

Rettungsgrabung in Velké Pavlovice /Bez. Břeclav/. Im Zusammenhang mit Terrainherrichtungen in der Nähe der Haltestelle ČSD Velké Pavlovice, kam es zur Störung von prähistorischen Objekten. Auf dem Fundort wurde eine umfangreiche Rettungsgrabung durchgeführt, wobei es gelang, den Teil einer Úněticer und Věteřover Siedlung, ein nicht datierbares Grab und ein Úněticer Gräberfeld mit 22 Gräbern zu untersuchen.

Auf dem Gräberfeld der Úněticer Kultur aus dem vorklassischen Zeitabschnitt waren die Gräber, bis auf eines /H 23/, in zwei Gruppen eingeteilt, die unregelmässige Reihen bildeten. Westlich von der ersten Gruppe fand man noch zwei jüngere Gräber aus der klassischen Phase /H 21, 22/. Mehr als die Hälfte der Gräber war bereits in der Vergangenheit ausgeraubt worden, in den ungestörten Objekten befanden sich die Skelette in Hockerlage auf der rechten oder linken Seite. Fast ein Viertel der Gesamtzahl bildeten Doppel- und Drillingsgräber, in sieben Gräbern gelang es Spuren von Holzsärgen zu erfassen und in H 22 waren auch Reste von Handhaben in den Sargecken erhalten.

Auf der gleichzeitigen Úněticer Siedlung, 150 m von dem Gräberfeld entfernt, wurden 41 Gruben und Pfostengruben untersucht. Eine interessante Entdeckung brachte Grube Nr. 10, wo man auf dem Boden ein Menschenskelett in ungewöhnlicher Lage auf dem Bauche und mit angehockten Füßen unter dem Körper fand. Im weiteren Teil des Fundortes erstreckte sich eine Siedlung aus dem Zeitabschnitt des Věteřover Types. Die Grabung erfasste insgesamt 22 Siedlungsobjekte. Der wichtigste Beitrag der Rettungsgrabung in Velké Pavlovice ist der Fund eines Věteřover "Massengrabes" auf dem Boden des Objektes Nr. 6. In verschiedenen Lagen ruhten hier insgesamt 8 Menschenskelette, zwei Erwachsene und sechs Kinder verschiedenen Alters. Bei einem Skelett fand man Überreste eines kleineren Tieres.

KOSTRY Z JÁMY VĚTEŘOVSKÉHO TYPU VE VELKÝCH PAVLOVICÍCH /okr. Břeclav/

Milan Stloukal, Národní muzeum Praha

Při výzkumu S. Stuchlíka ve Velkých Pavlovicích bylo v roce 1981 nalezeno v jámě věteřovského typu 8 lidských koster. Antropologický materiál byl dán k rozboru do antropologického oddělení Národního muzea a zde jsme mohli po laboratorním zpracování udělat toto základní určení:

Kostra č. 1 - žena, 30 - 40 let. Zlomky lebky, ale jinak dobře zachované kosti.

- Kostra č. 2 - dítě, 9 let. Velmi dobře zachovaná kostra.
 Kostra č. 3 - dítě, 3 roky. Velmi dobře zachovaná kostra.
 Kostra č. 4 - dítě, 5 let. Mírně poškozená kostra.
 Kostra č. 5 - muž, 40-50 let. Mírně poškozená kostra.
 Kostra č. 6 - dítě, 8 let. Velmi dobře zachovaná kostra.
 Kostra č. 7 - dítě, 7 let. Mírně poškozená kostra.
 Kostra č. 8 - dítě, 6 let. Zlomky lebky i postkraniálního skeletu.

Demografická skladba těchto nálezů sama přímo navozuje myšlenku, že tu máme co činit s příslušníky jedné rodiny, tedy s rodiči a jejich šesti dětmi ve věku od tří do devíti let. Poměrně velmi dobrá zachovalost koster pak naznačuje, že při podrobné analýze bude možné vytěžit z tohoto malého souboru zajímavé poznatky. Ty si však zaslouží větší pozornosti, více času, a proto i samostatnou publikaci.

Skelette aus einer Grube des Věteřov-Typus in Velké Pavlovice /Bez. Břeclav/. Bei der Grabung von S. Stuchlík im Jahre 1981 fand man in einer Věteřov-Grube Überreste von 8 Personen, eines Mannes, einer Frau und von sechs Kindern im Alter von drei bis neun Jahren. Es ist sehr wahrscheinlich, dass dies Angehörige einer Familie sind. Dem Fund wird noch eine eingehende Analyse und eine selbständige Publikation gewidmet werden.

ŠESTÁ SEZÓNA VÝZKUMU V BOROTICÍCH

/okr. Znojmo/

Stanislav Stuchlík, AÚ ČSAV Brno

/Tab. 10:1/

V červenci a počátkem srpna 1981 pokračoval systematický výzkum mohylníku středodunajské mohylové kultury v Boroticích již šestou sezónu. Pro výzkum byla v tomto roce vybrána výrazná a velmi dobře zachovaná mohyla č. 11, která se nachází ve východní části mohylníku a její průměr při výšce 115 cm činí přibližně 15 až 16 m. Při výzkumu byl objeven jeden kostrový hrob v natažené poloze orientovaný Z - V z období stěhování národů. Z dalšího kostrového hrobu ze střední doby bronzové zůstala zachována pouze lebka. Z násypu mohyly byl získán nepočetný keramický materiál. V povrchové vrstvě mohyly bylo objeveno i několik středověkých střepeň. Vedle výzkumu mohyly č. 11 se pokračovalo ještě v navršování mohyl zkoumaných v minulých letech¹.

Poznámka:

- 1 S. Stuchlík, Výzkum mohylníku středodunajské mohylové kultury v Boroticích /okr. Znojmo/, PV 1976, Brno 1978, 33-34; týž, Pokračování výzkumu mohylníku středodunajské mohylové kultury v Boroticích /okr. Znojmo/, PV 1977, Brno 1980, 38-39; týž, Třetí sezóna výzkumu mohylníku středodunajské mohylové kultury v Boroticích /okr. Znojmo/, PV 1978, Brno 1980, 19; týž, Čtvrtá sezóna na výzkumu v Boroticích /okr. Znojmo/, PV 1979, Brno 1981, 22-23, Obr. 10; týž, Pátá sezóna na výzkumu v Boroticích /okr. Znojmo/, PV 1980, 11.

Sechste Grabungssaison in Borotice /Bez. Znojmo/. Im Jahre 1981 setzte die archäologische Grabung des Hügelgräberfeldes der donauländischen Hügelgräberkultur in Borotice bereits mit der sechsten Saison fort. Für die Grabung wurde das markante Hügelgrab Nr. 11 gewählt, das sich im östlichen Teil des Hügelgräberfeldes befindet. In dem Hügelgrab im Durchmesser von 15 bis 16 m und einer Höhe von 115 cm entdeckte man ein Körpergrab in Strecklage aus der Völkerverwanderungszeit, in einem weiteren Grab aus der mittleren Bronzezeit blieb nur der Schädel erhalten.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1981

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Pouлік
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulní straně: nádoba z pohřebiště kultury popelnicových polí v Bolelouci
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEL - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodcjně